

รายงานผล
การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานเกษตรอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
กรมส่งเสริมการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๖๘

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นการถอดบทเรียนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่ดีของเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แก่เกษตรกร ศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมี นายเชาวริน ฉิมมณี เกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้บริหาร จัดการศูนย์ฯ และเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเน้นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

การถอดบทเรียนในครั้งนี้ ได้รวบรวมแนวทางการดำเนินงานของ ศพก. บทเรียนจากอุปสรรคและข้อจำกัด ในการดำเนินงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการ ศพก. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรกรต้นแบบ และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล และกลั่นกรองเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบท ของศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งอื่น หรือใช้เป็นต้นแบบในการส่งเสริมการเกษตรในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารถอดบทเรียนฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรทั่วประเทศ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนานโยบายและการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ฯ อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้ ณ โอกาสนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

มิถุนายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๒
สินค้าหลัก	๒
แปลงเรียนรู้	๒
ฐานเรียนรู้	๒
หลักสูตรการเรียนรู้	๓
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน	๕
ด้านการเกษตรระดับจังหวัด	
การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.	๖
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบ	๑๐
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	
ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ	๑๐
เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร	
พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่	
ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร : ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/	๑๓
เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต	
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	๑๕
ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๕
ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๑๘
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๙
ดำเนินงานถอดบทเรียนโดย	๑๙
กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๑๙
ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๑๙
ภาคผนวก	๒๐

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นายเชาวริน นิยมณี
๒. เลขประจำตัวประชาชน :
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๕๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลวังยายทอง อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์ : ๐๘๕-๘๑๒๗๕๑๘ Facebook : เชาวริน นิยมณี Line : ๐๘๕๘๑๒๗๕๑๘
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๑
๔. สถานภาพ : ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
สถาบันการศึกษา : โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์
คณะ/สาขาวิชา : ศิลปะประยุกต์
๖. อาชีพปัจจุบัน :
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ : รับราชการ (สารวัตรกำนันตำบลวังยายทอง อำเภอเทพารักษ์)
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร : ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี : พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ฝรั่ง

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๕ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผล ได้แก่ ฝรั่งกิมจู และชมพู
๒. ทำเกษตรแบบผสมผสาน ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว
๓. ปลูกพืชผักเป็นอาชีพทางเลือก
๔. การเลี้ยงปลา การทำอาหารปลา
๕. การทำปศุสัตว์ เลี้ยงโค

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ : ๑. การผลิตไม้ผล

ฐานการเรียนรู้ : ๒. การทำปศุสัตว์

ฐานการเรียนรู้ : ๓. การทำปุ๋ยหมัก

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เกษตรผสมผสาน (ด้านพืช, ปศุสัตว์ และประมง)
๒. การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต
๓. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับฝรั่ง
๒. การปลูกและการดูแลรักษาฝรั่ง
๓. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
๒. การขยายพันธุ์ฝรั่ง (ตอน/เสียบยอด)
๓. การตัดแต่งกิ่งและห่อผล

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร : การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

วัตถุประสงค์ :

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่สำคัญในฝรั่ง
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคนิคและวิธีการจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเน้นการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
๓. เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนและจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพผลผลิตฝรั่ง

หลักสูตร : ประกอบด้วย ๓ หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ศัตรูพืชที่สำคัญของฝรั่ง

- หนอนเจาะผลฝรั่ง
- เพลี้ยแป้ง
- เพลี้ยไฟ
- เพลี้ยอ่อน
- แมลงวันผลไม้

๒. โรคที่สำคัญในฝรั่ง

- โรคแคงเกอร์ (Canker)
- โรคราแป้ง
- โรครากเน่า โคนเน่า

๓. แนวทางการจัดการโรคและศัตรูพืช

๓.๑ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

- การใช้ชีวภัณฑ์ เช่น บีที เมตาไรเซียม บิวเวอเรีย
- การใช้สารสกัดจากพืช เช่น สะเดา ตะไคร้หอม

- การใช้สารเคมีอย่างเหมาะสมและปลอดภัย
- การห่อผลเพื่อป้องกันแมลง
- การกำจัดวัชพืชและเศษซากพืชที่เป็นแหล่งสะสมศัตรู

๓.๒ การใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือช่วยจัดการศัตรูพืช

- การใช้กับดักแมลง เช่น กับดักฟีโรโมน

๓.๓ กิจกรรมฝึกปฏิบัติ

- การผสมสารชีวภัณฑ์
- การทำสารสกัดสมุนไพร
- การทำกับดักแมลง
- การห่อผลฝรั่ง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) : ผ่านการบรรยายโดยเกษตรกรต้นแบบ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่มย่อย
- การศึกษาดูงานภายในศูนย์เรียนรู้ : เยี่ยมชมฐานเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ฐานปุ๋ยหมักชีวภาพ
- การสาธิต : สาธิตการทำกับดักไล่แมลง สาธิตการห่อผลฝรั่ง และการผสมสารชีวภัณฑ์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ได้เข้ามา มีบทบาทในการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางการดำเนินงาน แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีรายละเอียด แนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

ศพก. ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานด้านการเกษตรต่อไป

๒. การระดมความคิดเห็นของเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ

นำข้อมูลหรือข้อคิดเห็นของสมาชิก/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อเสนอแผนงาน/กิจกรรมตามปัญหาในการจัดทำแผนฯ ส่งให้สำนักงานเกษตรอำเภอรวบรวมเสนอต่อในระดับจังหวัดต่อไป

๓. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

ดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สำนักงานปศุสัตว์ สถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานประมง เพื่อบูรณาการแผนงานด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และดินปุ๋ย ให้มีความสอดคล้องตามแผนงาน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ขั้นตอนการจัดทำแผนราย ศพก. มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย

- จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย เพื่อนำข้อมูลสถานการณ์จริงในพื้นที่มาวิเคราะห์ และจัดทำแผนฯ ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

๒. การรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผน

- จัดทำร่างแผนร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยกำหนดกิจกรรม/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด/งบประมาณ พิจารณาตามกลุ่มสินค้าเกษตรหลักของศูนย์ฯ เพื่อให้แผนฯ มีความสอดคล้องกับศักยภาพของศูนย์ฯ

๓. ประชุมกลั่นกรองแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานภาคีเพื่อปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของศูนย์ฯ ที่วางไว้

๔. การจัดทำกิจกรรมรายปี

- กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในรอบปี เช่น การอบรมถ่ายทอดความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม Field Day การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ฯลฯ พร้อมทั้งกำหนดงบประมาณ หน่วยงาน รับผิดชอบ และกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

- ประธานและคณะกรรมการ ศพก.
- คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง
- หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ (กรมส่งเสริม และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
- ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ
เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ...เทพารักษ์.....จังหวัด...นครราชสีมา..... ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา											หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	
1.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.															กรมส่งเสริมการเกษตร
2.การส่งเสริมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง															องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
3.ส่งเสริมการขอรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และให้คำแนะนำเกี่ยวกับ เรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์															กรมวิชาการเกษตร
4. การบริการตรวจวิเคราะห์ดินและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับดิน บริการวัสดุ ปรับปรุงบำรุงดิน															กรมพัฒนาที่ดิน
5. ส่งเสริมการขุดบ่อเพื่อกักเก็บแหล่งน้ำ เช่น บ่อจั่ว															กรมพัฒนาที่ดิน
6. การผลิตไก่สายพันธุ์พื้นเมือง															กรมปศุสัตว์
7. การเพิ่มศักยภาพด้านอาหารสัตว์															กรมปศุสัตว์
8. การสร้างฟาร์มต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์															กรมปศุสัตว์
9. จัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ				 											กรมการข้าว
10. ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และจัดการ ผลผลิตข้าว				 											กรมการข้าว
11. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง															กรมพัฒนาชุมชน
12. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ															กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
13. ทดลองการปลูกหม่อนไหม เพื่อแปรรูป															กรมหม่อนไหม

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก) อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่ ม. ๒ ตำบลวังยายทอง อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ใช้สำหรับทำการเกษตร ประมาณ ๑๐ ไร่ แบ่งเป็น ไม้ผล (ฝรั่งกิมจู) จำนวน ๓ ไร่ นาข้าว จำนวน ๒ ไร่ พืชผัก จำนวน ๑ ไร่ ขุดบ่อเลี้ยงปลา และใช้เป็นแหล่งน้ำทำการเกษตร จำนวน ๑ ไร่ เนื่องจาก นายเซาวริน ฉิมมณี เดิมเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับความรู้และเข้าถึงข่าวสารรวมถึงเทคโนโลยีการผลิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน เกษตร ปศุสัตว์ และ ประมง เพื่อพัฒนาการผลิตของตัวเองให้ดีขึ้น และผลจากการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นที่ร่วมส่งเสริมสนับสนุนเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรมีกระบวนการผลิตที่ทันสมัยขึ้น การใช้ระบบการผลิตที่มีการลดต้นทุน การเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ผลิตพืชได้อย่างมีผลตอบแทนที่ดีขึ้น รวมถึงการแปรรูป การเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร การเลือกผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การตลาด ความปลอดภัยในการผลิต สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ด้วยเป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบผลสำเร็จในการปลูกพืชไม้ผล จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยการเข้าร่วมเป็นศูนย์เครือข่าย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ต่อมา ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก) ของอำเภอเทพารักษ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และมีนายเซาวริน ฉิมมณี เป็นเกษตรกรต้นแบบ และเป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

พื้นที่บ้านคลองบง ตั้งอยู่บริเวณนอกเขตชลประทาน ลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย ช่วงฤดูแล้งจึงทำให้แล้งมาก ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต ส่งผลให้เกิดปัญหาในการเพาะปลูก ผลผลิตต่ำ และต้นทุนสูง จึงมีการนำวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และขยายผลสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายเชาวริน ฉิมมณี ได้นำองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มาปรับใช้ในแปลงปลูกเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองต่อข้อจำกัดด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ได้แก่

๑. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก ที่ได้มาจาก มูลวัว มูลไก่ ฟางหมัก เศษพืชที่ย่อยสลาย และมีการใช้ปุ๋ยพืชสดบดเพื่อไถกลบก่อนปลูกพืชหลัก อีกทั้งยังคลุมดินด้วยเศษพืช/ฟางเพื่อรักษาความชื้นและย่อยสลายเป็นอินทรีย์วัตถุ

๒. การจัดการระบบน้ำ วางแผนการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ มีบ่อบาดาล และกักเก็บน้ำฝนสำหรับใช้ในการเกษตร วางแผนและประเมินความต้องการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิดในศูนย์ฯ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลการให้น้ำ

๓. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยได้รับการสนับสนุนจากสถานีพัฒนาที่ดิน ในการเก็บตัวอย่างดิน วิเคราะห์ และจัดทำคำแนะนำการใช้ปุ๋ยรายแปลง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. วิเคราะห์สาเหตุและปัญหาพื้นที่

๒. ศึกษาข้อมูลเพื่อหาแนวทางแก้ไขและคัดเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๓. ทดลองและปรับใช้จริงในแปลงเรียนรู้โดยเน้นสอดคล้องกับสภาพพื้นที่

๔. ติดตามผลและเก็บข้อมูลผลการเปลี่ยนแปลง

๕. ขยายผลผ่านฐานเรียนรู้ในศูนย์ฯ เพื่อถ่ายทอดให้เกษตรกรในชุมชน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การจัดการดิน :

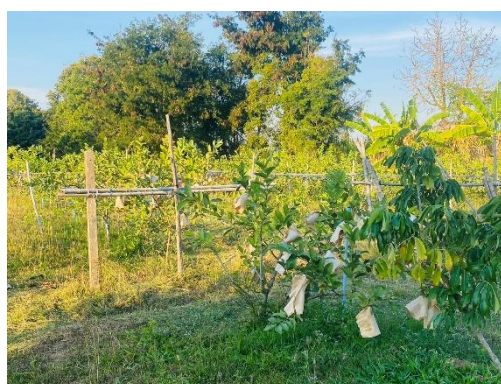
- เก็บตัวอย่างดินส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน
- ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและอัตราที่เหมาะสมกับพืช
- บำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และใช้เศษวัสดุทางการเกษตร เช่น ฟาง ชี้ไก่ ชีวูว แกลบดิบ เพิ่มจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินร่วนซุย และเพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำ
- การปลูกพืชหมุนเวียนและพักดินสลับปลูกพืชต่างชนิด เพื่อลดการสะสมโรค-แมลง

๒. การจัดการพืช :

- คัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้ผลผลิตดี ด้านทานโรคแมลง ทนแล้ง
- ใช้เมล็ดพันธุ์หรือพันธุ์ปลูกที่ได้มาตรฐาน
- กรณีไม่ผลเลือกต้นพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้
- วางแผนการปลูกให้เหมาะกับฤดูและปริมาณน้ำฝน
- ป้องกันโรคแมลงโดยใช้ชีวภัณฑ์ และสารชีวภาพแทนสารเคมี

๓. การจัดการฟาร์มและแปลงเรียนรู้ :

- จัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน พืช – สัตว์- ประมง แบบมีการหมุนเวียนทรัพยากร
- การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ระบบน้ำหยด โดรนพ่นปุ๋ย ฯลฯ
- การถ่ายทอดความรู้และการมีส่วนร่วม โดยการจัดอบรม สาธิต ให้เกษตรกรหรือผู้มาเยี่ยมชม มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงเปิดให้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ฝรั่ง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่
๑.๒) กะเพรา	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
๑.๓) มะเขือเปราะ	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
๑.๔) ขมิพู่	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล	จำนวน ๑๐๐ ตัว
๒.๒) ปลาตะเพียน	จำนวน ๑๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัวเนื้อ	จำนวน ๒๖ ตัว
---------------	--------------

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ต้นพันธุ์ฝรั่ง	เป็นเงิน ๖,๒๕๐ บาท/ไร่
๑.๒) ปุ๋ย	เป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ให้น้ำ)	เป็นเงิน ๓,๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าวัสดุห่อผลผลิต	เป็นเงิน ๒,๐๖๕ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๒,๗๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) เมล็ดพันธุ์ผัก	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท
๑.๗) พันธุ์ปลา	เป็นเงิน ๒,๕๔๐ บาท
๑.๘) โคเนื้อ	เป็นเงิน ๒๗,๕๐๐ บาท

รวมต้นทุนการผลิต ๔๘,๙๕๕ บาท

รายได้ ๑๘๐,๐๐๐ บาท

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผักสวนครัว (กะเพรา , มะเขือ)

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ฝรั่ง

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๑๖๓ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ขี้วัว ปลานิล ปลาตะเพียน

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕,๕๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว , ชมพู , กล้วย , มะม่วง , อ้อย

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๐๗,๕๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง
 ๑. มีรายได้ที่มั่นคง
 ๒. ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานอื่น
 ๓. มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่อื่น
 ๔. ส่งเสริมความเป็นผู้นำทางเกษตรในชุมชน
 ๕. ลดต้นทุนในการปลูก และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ตามบริบทพื้นที่
- เกษตรกรรายอื่น
 ๑. เกษตรกรสามารถเรียนรู้เทคนิคและเทคโนโลยีที่ผ่านการทดลองและใช้งานจริงในพื้นที่
 ๒. ลดความเสี่ยงจากการทำเกษตรแบบเดิม ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หรือปัจจัยการผลิต
 ๓. ได้รับคำแนะนำจากเกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง
 ๔. สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีและแนวทางเกษตรได้อย่างรวดเร็ว ใกล้บ้าน
 ๕. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในส่วนตนเองได้ทันที เพราะเป็นบริบทพื้นที่เดียวกัน
- ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง
 ๑. เกษตรกรในพื้นที่ไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อเข้าถึงความรู้
 ๒. ได้เรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน
 ๓. เป็นต้นแบบที่ดี เนื่องจากมีสภาพแวดล้อม ดิน น้ำ และปัญหาที่คล้ายกัน
 ๔. สร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพเกษตรให้คนรุ่นใหม่
 ๕. เกิดความสามัคคีในชุมชนจากการรวมกลุ่ม วางแผนทำกิจกรรมร่วมกัน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการกิจกรรมการเกษตรที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ส่วนช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจน เช่น

- การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการเก็บกักน้ำฝนและการใช้ระบบน้ำหยดในการให้น้ำพืช ช่วยลดการใช้น้ำในแปลงเกษตร และป้องกันการกัดเซาะของดิน
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี ผลผลิตปุ๋ยหมักจากเศษพืชและมูลสัตว์ในพื้นที่แทนการใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยลดสารตกค้างในดินและน้ำ ลดมลพิษ และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย และ เมตาไรเซียม ควบคุมเพลี้ย ไร้เดือนฝอย ฯลฯ เพื่อลดการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ลดการปนเปื้อนในแหล่งน้ำและอากาศ ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ระบบจัดการเศษวัสดุและของเสียจากการเกษตร นำเศษฟาง ใบไม้ และของเสียจากการแปรรูป เช่น เปลือกผลไม้ มาทำปุ๋ย ลดการเผา ลดฝุ่นควัน และช่วยลดปัญหา PM ๒.๕ ในพื้นที่เกษตร

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ช่วยรักษาคุณภาพของดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ลดการกัดเซาะ และเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำในดิน
- ลดการใช้สารเคมีและสารพิษที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ ส่งผลให้ระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรและชุมชนสมดุลมากขึ้น
- การจัดการน้ำที่ดีช่วยให้อนุรักษ์น้ำฝนและลดการใช้น้ำบาดาล ทำให้ทรัพยากรน้ำถูกใช้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
- ส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักรู้เรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ และ ร่วมกันดูแลรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ในการดำเนินงานเป็น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีการนำเสนอการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรในรูปแบบเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่น เกษตรกรสามารถนำความรู้และเทคนิคที่ได้จากการอบรมและสาธิตไปปรับใช้ในการพัฒนาเกษตรให้เหมาะสม สร้างองค์ความรู้ที่ใช้ได้จริง ถ่ายทอดสู่เกษตรกรในชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. แห่งนี้เป็นศูนย์กลางสำคัญในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิต แปลงเรียนรู้ รวมถึงการเปิดโอกาสให้เป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่เกษตรกรและผู้สนใจจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะเกษตรกรต้นแบบ ได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรผู้ทรงความรู้ ถ่ายทอด องค์ความรู้และประสบการณ์ตรง เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของเกษตรกรให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ การเกษตรในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการเกษตรของชุมชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก.ได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน ศพก. และแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเทพารักษ์ โดยมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้บริการ แก้ไขปัญหา และเป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้ความสำคัญในการทำหน้าที่เป็น “ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร” และ “แหล่งองค์ความรู้ทางการเกษตร” เพื่อสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ให้สามารถเข้าถึงความรู้และปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ โดยมีลักษณะการให้บริการ ได้แก่ บริการให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้เปิดแปลงเรียนรู้ให้เกษตรกร เข้ามาศึกษาดูงานให้คำแนะนำ ด้านเทคนิคการปลูกพืช การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย และศัตรูพืช และให้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการอบรมและจัดกิจกรรมด้านวิชาการ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การดำเนินงานของ ศพก. ในการขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ซึ่งครอบคลุม ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่

■ ช่องทางในการขยายผล

ศพก. ได้มีการดำเนินงานหลากหลายช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กิจกรรมอบรมและสาธิตในแปลง ศพก. การเยี่ยมเยียนแปลงของเกษตรกร

■ วิธีการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

เกษตรกรที่ได้เข้าร่วมการอบรม/เรียนรู้จาก ศพก. มีความสนใจและทดลองนำแนวทางไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง เช่น การใช้ระบบน้ำหยด การใช้สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีการรวมกลุ่มกันเรียนรู้และร่วมกันผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ช่วยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ผ่านการทำงานร่วมกัน วางแผนร่วมกัน

■ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

ต้นทุนลดลง รายได้เพิ่มขึ้น เช่น เกษตรกรที่เคยซื้อปุ๋ยเคมี ใช้น้ำฟุ่มเฟือย สามารถลดต้นทุน และรายได้ดีขึ้นเพราะคุณภาพผลผลิตดีขึ้นและขายได้ราคาสูงขึ้น สุขภาพเกษตรกรและครอบครัวดีขึ้นจากการลดการ

ใช้สารเคมี หันมาใช้วิธีชีวภาพและอินทรีย์มากขึ้น เมื่อประสบผลสำเร็จด้านการเกษตร ส่งผลให้เกิดความมั่นใจและอยากพัฒนาอาชีพเกษตรต่อ และยังเป็นแรงบันดาลใจที่อยากเป็นต้นแบบให้เกษตรกรรายอื่น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศพก.ฯ โดย เกษตรกรต้นแบบได้แสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน โดยการบูรณาการการทำงานร่วมกับหลากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ทำให้งานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายเชวริน ฉิมมณี ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบและผู้จัดการ ศพก. ได้แสดงบทบาทความเป็นผู้นำในฐานะแกนหลักของศูนย์ฯ อย่างชัดเจน เป็นผู้ขับเคลื่อนและประสานงานการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งเป็นผู้นำทางความคิดและเป็นแบบอย่าง ในการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรแบบผสมผสาน การลดต้นทุน การนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ รวมถึงการริเริ่มการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การที่ได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในฐานะ “ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)” ซึ่งเริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดความรู้ผ่านการอบรม สาธิต และกิจกรรมในแปลงเรียนรู้ เป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ในการทำกิจกรรมด้านการเกษตร นอกจากนั้นยังได้เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาทั้งในระดับครัวเรือน และชุมชน ดังนั้นจึงไม่ใช่เพียงการดูแลแปลงของตนเองให้ประสบความสำเร็จ แต่คือการได้ “แบ่งปัน” ความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายเชวริน ฉิมมณี ในฐานะเกษตรกรต้นแบบและผู้จัดการ ศพก. หลัก ของอำเภอเทพารักษ์ ได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำชุมชน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการผ่านการเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ และในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการจากการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

ส่งเสริมให้คนในชุมชนมาร่วมมือร่วมใจ ปรับเปลี่ยน ทดลองทำ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การดำเนินงานของ ศพก. โดยมีนายเชาวริน ฉิมมณี เกษตรต้นแบบเป็นผู้ดูแลศูนย์ฯแสดงถึงการเสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวมอย่างแท้จริง โดยมีได้มุ่งเน้นเพียงผลตอบแทนส่วนตน แม้จะมีภารกิจในไร่นาของตนเอง แต่นายเชาวริน ยินดีเปิดแปลงเพื่อเป็น “ครูภาคสนาม” ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ตอบปัญหา และแนะนำแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงจิตวิญญาณของการให้และการอุทิศตนเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกรและสร้างความมั่นคงยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

เป็นแบบอย่างที่ดีลงมือทำจริง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นกล้าก้าวตาม การเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือเจ้าของศูนย์เรียนรู้ฯ ไม่ใช่แค่คนที่มีความรู้มากที่สุด แต่คือผู้ที่ลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่จริง เผชิญกับปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยความอดทนและลงมือทำด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าทุกอย่าง “ทำได้จริง” ไม่ใช่แค่ทฤษฎี และสามารถเป็นแบบอย่างให้คนอื่น ๆ เห็นแนวทางการพัฒนา เมื่อคนในชุมชนหรือเกษตรกรคนอื่น ๆ เห็นความสำเร็จจากความพยายาม ก็จะเกิดแรงบันดาลใจ กล้าที่จะเริ่มต้น กล้าที่จะทดลอง และเกิดความเชื่อมั่นว่า “เขาก็ทำได้ ฉันก็ทำได้เช่นกัน”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางสาวนิตา เพียงสุนทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- นายเชาวริน ฉิมมณี เกษตรกรต้นแบบ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากเกษตรกรต้นแบบ (นายเชาวริน ฉิมมณี) ผ่านการสัมภาษณ์
- วิเคราะห์บริบทพื้นที่และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ (ศพก.) จากเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน
- สอบถามความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการ ศพก., เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ
- จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ
- เครื่องมือที่ใช้ :
 - ❖ แบบสัมภาษณ์
 - ❖ แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลถอดบทเรียน
 - ❖ เวทีเสวนา
 - ❖ ภาพถ่ายประกอบและแผนที่

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

๑. ข้อจำกัดด้านเวลา

- เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจหลายอย่าง ทำให้เวลาไม่ตรงกับเจ้าหน้าที่จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน

๒. เอกสารหรือสื่อประกอบไม่ครบถ้วน

- บางกิจกรรมไม่มีภาพถ่ายหรือบันทึกไว้

ข้อเสนอแนะ

๑. วางแผนล่วงหน้ากับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง

๒. ควรมีการบันทึกภาพถ่ายและคลิปวิดีโอตลอดการดำเนินงานของ ศพก.

๓. แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลที่เข้าใจง่ายและครอบคลุมทุกประเด็น

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.
และเครือข่าย ศพก. อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

ศพก.หลัก

1.ศูนย์เรียนรู้การผลิตไม้ผล นายเขาวริน ฉิมมณี

ศพก.เครือข่าย

1.สวนบ้านบนดิน

2.สวนหลังบ้าน

3.ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตผลด้านการเกษตร

4.สวนเอเดน

5.ศูนย์เครือข่ายYSF

6.ไร่นาสวนผสมบ้านเทพารักษ์

7.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นายธรา ดำรงพลกรัง

8.สวนลุงจุกปายี่

9.ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นายสัน จันทน

10.ศูนย์ข้าวสำนักตะคร้อ

11.ศูนย์เรียนรู้พืชผัก

12.ไร่พรพรรณ

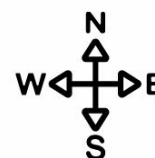
13.สวนลุงพี

14.สวนธนพัฒน์

15.ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนไม้เทพารักษ์โคราช

16.ศูนย์เรียนรู้ด้านมันสำปะหลัง

17.ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านวังกะทะเหนือ

ภาพผังแปลงภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

๑. นาข้าว
๒. ฝรั่ง
๓. คอกวัว
๔. บ่อปลา
๕. ชมพู่
๖. กะเพรา
๗. มะเขือ
๘. ศูนย์เรียนรู้

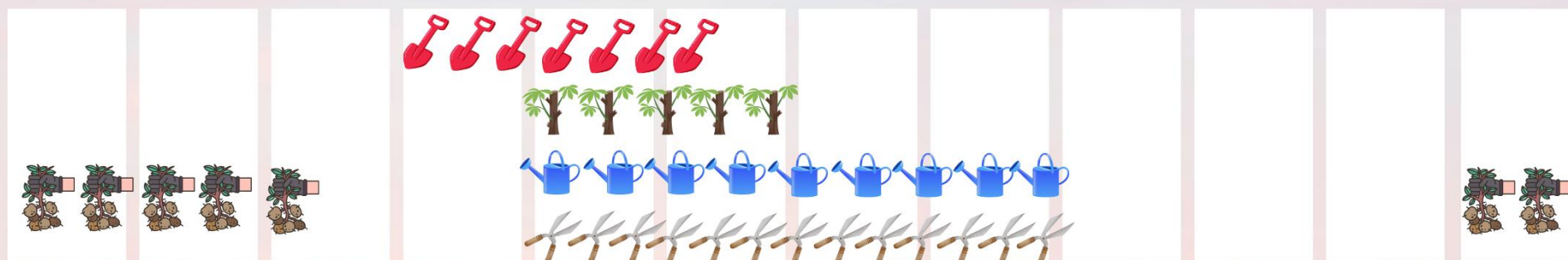

ปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. หลัก) อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

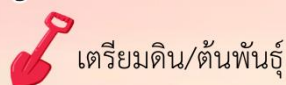
ต้นฝน

ปลายฝน

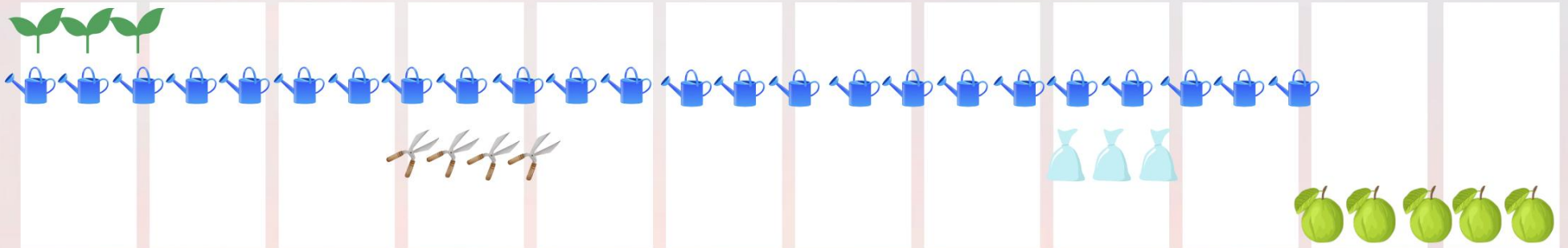
สัญลักษณ์

ปฏิทินการเพาะปลูกฝรั่ง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. หลัก) อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

สัญลักษณ์

ปลูก

แต่งดอก

ให้ปุ๋ย/ดูแล

ห่อผล

เก็บเกี่ยว

หมายเหตุ

กรณีปลูกเดือนอื่นเลื่อนตามรอบปี